

Förslag på förändringar i slaktavfallets kategorier

Uppdrag inom projektet "Slaughtering at farm in nordic countries" utfört av
Hilda Runsten Norlander, Hushållningssällskapet Rådgivning Nord
April-Maj 2008

Innehållsförteckning

	sid
Bakgrund	2
Frågeställningar	2
Syfte	3
Metod	3
Resultat	4
Kostnaden för att bli av med avfallet för små slakterier	4
Avsättning för avfall	5
Butikers hantering av avfall från kött & chark	5
Möjlighet att avsätta kategori 3 material till biogas/förbränning	6
Förändring av klassificering	6
Förslag till förändring av klassificering	7
Synpunkter från slakterier i Norge och Finland	8
Undantag för slakterier i glesbygd	9
Tillämpning i Norge och Finland	9
Sammanfattning	10

Bilagor

Bilaga 1 Intervjufrågor till slakterier

Bilaga 2 Finns inte med i denna version

Bilaga 3 Förteckning över församlingar- områdesindelning Sverige

Bilaga 4 Karta över Finlands - områdesindelning

Bakgrund

Hantering av slaktavfall (animaliska biprodukter) innebär idag för många småskaliga slakterier en stor kostnad. Klassificeringen av avfallet inbegriper också en detaljerad styrning över vad som kan göras med de olika delarna. Eftersom avfallsmängden för de småskaliga slakterierna är liten lägger de flesta ihop allt avfall och måste därav betala den högsta avgiften.

I Sverige finns 2008 36 stycken småskaliga slakterier (www.livsmedelsverket.se), storleken på dessa varierar från små gårdsslakterier som endast slaktar gårdens djur, till större kommersiella slakterier som slaktar något under 3 500 enheter. Problematiken kring kostnaden för att bli av med slaktavfallet kan antas vara större ju mindre verksamhet slakteriet har. Kostnaden för att bli av med avfallet är kopplad till volym eftersom en avgift per hämtning används, och det är svårt att lagra avfallet längre perioder.

Hantering av slaktavfallet är strikt reglerat av EU och i Sverige av Jordbruksverket. Avfallet indelas i tre kategorier där kategori 1 utgör material som räknas som SRM (specificerat riskmaterial). Kategori 2 utgörs av mag & tarminnehåll, gödsel samt det som inte klassas vare sig som 1- eller 3-material. Kategori 3 utgörs av mindre farligt material som delar från slaktkroppen som tidigare varit tjäniliga som livsmedel.

En angelägen fråga för Eldrimner var att ta reda på hur en förändring av kategorierna skulle kunna underlätta/minska kostnaderna för slaktavfall.

Uppdraget genomfördes av Hilda Runsten Norlander, Hushållningssällskapet Rådgivning Nord under perioden april-maj 2008.

Frågeställningar

- Hur kan en förändring av kategorierna förändra/underlätta/minska kostnaderna för slaktavfall?
- Hur mycket kostar slaktavfallet att bli av med för mindre slakterier?
- Kan redan existerande biogasanläggningar och/eller sopförbränningsanläggningar ta emot avfall (har de tillstånd, finns det teknisk möjlighet)?
- Vart går gränserna för de områden där man kan få ett undantag och gräva ned eller deponera slaktavfall?
- Vilka mängder avfall från styck/chark i butiker blir det? Och vad gör de med avfallet?

Syfte

Syftet med rapporten var att genom en undersökning bland de småskaliga slakterierna identifiera möjligheterna till hur en förändring av kategorierna av slaktavfall skulle kunna underlätta och minska slakteriernas kostnader. Vidare var syftet att undersöka några tillkommande frågeställningar kopplade till möjligheten för avsättning av avfallet, samt att utreda de egentliga kostnaderna för att bli av med avfallet idag.

Metod

Kartläggningen av möjligheter och önskemål om förändring av kategorier av slaktavfall har gjorts genom intervjuer med småskaliga slakterier och annan kompetens inom avfallshantering. Stor vikt har lagts vid slakteriernas synpunkter. Intervjuerna har gjorts per telefon med några grundfrågor varefter samtalet varit fritt.

Under arbetet har kontakt med olika organisationer, myndigheter och andra aktörer tagits, samt med projektledare i de övriga nordiska länderna.

Slakterier som intervjuats är 11 till antalet.

Resultat

Målsättningen med undersökningen var att komma fram till ett förslag på förändring i klassificering av slaktavfall som skulle underlätta för de småskaliga slakterierna och minska kostnaderna. Undersökningen har gjorts genom att inhämta kunskap från småskaliga slakterier samt annan kompetens inom området.

Intervjufrågorna återfinns i Bilaga 1.

Kostnaden för att bli av med avfallet för små slakterier

Nuvarande kategori indelning för avfall innebär för de allra flesta småskaliga slakterier att allt avfall läggs ihop och därmed belastas med den högsta avgiften. En grundläggande fråga i avfallsproblematiken var därför att kartlägga hur dessa kostnader egentligen ser ut. Efter intervjuer med slakterier kunde slutsatsen att nästan samtliga slakterier anser att kostnaden är för hög och dessutom en hämmande faktor för dess överlevnad. Två slakterier som kontaktades hade upphört med verksamheten på grund av avfallsfrågan, ett av dem var beredd att återuppta verksamheten om kostnaden för att bli av med avfallet blev mer rimlig.

Kostnaden visade sig variera kraftigt mellan olika slakterier, men eftersom respondenterna räknade ut sin avfallskostnad på olika sätt var det inte möjligt att till exempel upprätta en tabell för att jämföra kostnader. Några slakterier slog ut den totala kostnaden inklusive hämtningsavgift och container på antal kilo medan andra presenterade en kostnader per kilo utan de övriga avgifterna.

Exempel på kostnader:

” Ca 300 000 kr per år, (skickar drygt 200 ton avfall).”

” Ca 2,42 kr/kg + 690 kr/hämtning. Som mest kan det bli 3 500 kr/vecka.”

Det innebär att ovan nämnda exempel har en skillnad i kostnad per kilo avfall på över 1 kr.

Exempel i förhållande till slaktvolym:

<i>Slaktvolym (enheter)</i>	<i>Kostnad för avfall</i>
3 200	1,40 kr/kg
550	2,50 kr/kg
3 500	1,50 kr/kg
2 500	1,50 kr/kg
200	2,50 kr/kg

Avsättning för avfall

Det finns idag ett enda företaget i Sverige som tar emot SRM och övrig slakteriavfall. En person på företaget (2008-05-16) förklarade avfallskostnaderna på följande sätt:

Kostnad för avfall per kg är 1,42 kr vid avtal. Utan avtal är priset 60 öre dyrare per kg. Avtalet är hårt reglerat, slakteriet förbinder sig att leverera en viss mängd och om denna mängd överstigs eller inte uppfylls betalar slakteriet för mellanskillnaden. Konvex brukar avråda mindre slakterier för att skriva avtal eftersom volymerna ofta är svårbedömda. Men naturligtvis är även småskaliga slakterier välkomna att teckna avtal om de vill.

Av den totala kostnaden utgör startkostnaden 9 %, containern 42 % och kilometerantalet 49 %. För avlägset belägna slakterier blir alltså kostnaden större.

Två exempel är:

”För ett slakteri som skickar en 11 m³ container och ligger i Mälardalen skulle kostnaden bli ca 3 500 kr för en container.”

”För ett slakteri i Västerbotten med samma storlek på containern skulle priset bli ca 6 900 kr för en container.”

Butikers hantering av avfall från kött & chark

Antalet kött och chark diskar i butiker har kraftigt minskat de senaste åren men en del avfall lämnar ändå fortfarande butiken. ICA berättar att de inte har någon universallösning eller centralt upphandlat avtal utan varje butik hittar sin optimala lösning. En avfallskonsult har arbetat med att se över butikernas totala avfallshantering. Bland annat lämnar butiker i Skåne sitt avfall till förbränningsanläggning i Malmö. Butikerna försöker hitta en helhetslösning för allt sitt avfall, vilket kan innebära biogas anläggning eller förbränning.

För att få mer detaljerade svar kontaktades 5 st ICA butiker som styckar i butik. Samtliga butiker uppger att de hellre styckar gris eftersom det är okomplicerat, som skäl till varför man styckar mycket lite nöt (de flesta har styckat mer tidigare) uppger några av dem ursprungsmärkningen. Det vill säga att det tar för mycket tid att manuellt märka upp alla styckdetaljer. Avfallsfrågan har enligt en butik bidragit till att man inte vill stycka så mycket nöt. Övriga butiker berättar att avfallet går med övrigt kasserat kött och hämtas i samtliga fall av kommunen. Ingen kunskap om

hur avfallet hanteras verkar finnas. Eftersom det blandas med övrigt avfall är det svårt att få någon volym uppgift annat än att en behållare hämtas några gånger i veckan eller i vissa fall varje dag.

Konusm Nord styckar idag endast gris i butik och det är då upp till butiken att hitta en lösning för avfallet. Styckning av nöt har upphört i butik och en anledning till detta är problematiken med att hantera restprodukterna.

Möjlighet att avsätta kategori 3 material till biogas/förbränning

Kategori 3-material får omvandlas i en biogas eller komposteringsanläggning. Men animaliska biprodukter som omhändertas genom kompostering, rötning eller i undantagsfall deponering måste, med vissa förbehåll, förbehandlas (hygieniseras/steriliseras). Undantaget är animaliskt avfall som förbränns, som inte behöver förbehandlas. All bearbetning och bränning för hela djurkroppar ska ske i anläggningar godkända i enighet med förordningen (EG 1774/2002). Anläggningar för slaktbiprodukter ska vara godkända för förbränning av avfall (miljögodkännande) och förutom att stå under miljötillsyn stå under Jordbruksverkets tillsyn.

De flesta storskaliga slakterierna i Sverige lämnar avfall till biogas anläggningar eller förbränning, ofta har då slakterierna medverkat i utvecklingen av en sådan anläggning. För mindre slakterier är den kanske mest aktuella lösningen att leverera avfall till befintlig anläggning.

Efter intervjuer med småskaliga slakterier är resultatet att intresset för att leverera avfall till biogas eller förbränningsanläggningar är ganska svagt. Flertalet respondenter menar att det är helt olönsamt med det merarbete som följer om kategori 3 ska sorteras ut till exempel. Många större slakterier lämnar dock materialet till biogasanläggningar.

I Sverige finns idag ett mindre antal biogasanläggningar som kan ta emot slakteriavfall. Anläggningarnas tillstånd behandlas av Jordbruksverket och i dagsläget finns 17 godkända anläggningar. I vissa fall krävs även ett miljötillstånd. Flera anläggningar finns sannolikt som skulle ha möjligheten om slakteriet själva ordnade med malning/krossning samt transport.

Bristen på konkurrens mellan såväl biogasanläggningar som destruktionsanläggning uppges av många av respondenterna vara det stora problemet. Med konkurrens tror man att priset skulle bli ett annat eftersom avfallet egentligen är att betrakta som en resurs.

Problematiken kring att leverera till biogas eller förbränningsanläggning beskrivs av ett slakteri som att det ligger i att anläggningarna inte kan mala eller krossa själva. För slakteriet blir det dels en ganska stor investering om de ska mala/krossa själv och sedan är det svårt att få det jobbet rationellt och kostnadseffektivt. Det ideala vore om tex kommun eller annan ägare av biogas eller förbränning hade en anläggning dit flera småslakterier kunde leverera avfall samtidigt och det då blev en rationell malning/krossnings process.

Det är prisbilden för att leverera till biogas eller förbränning som gör det ointressant att sortera i kategorier menar flera småskaliga slakterier, merarbetet med att skilja ut kategori 3 lönar sig inte. Om prisbilden ändras kan det däremot vara aktuellt även för lite mindre volymer.

Förändring av kategorier

Nuvarande kategorier för animaliska biprodukter ser ut på följande sätt:

Tabell 1. Kategorier för animaliska biprodukter från gris och nöt (JTI-rapport Lantbruk & Industri 360, Småskalig slakt och förädling, 2007)

	Gris/ Häst	Nöt < 12mån / >12mån	Nöt > 24 mån	Får/Get < 12 mån/>12 mån	Fjäderfä/ inkl Struts
Skinn, hudar, ben, hovar, horn, fjädrar, päls, ull blod	3	3 / 3	3	3 / 3	3
Skalle	3	3 / 1 a	1a	3 / 1b	3
Tonsiller	3	1 / 1	1	3 / 1	3
Ryggrad	3	3 / 3	1c	3 / 3	3
Ryggmärg	3	3 / 1	1	3 / 1	3
Mage (tömd)	3	3 / 3	3	3 / 3	3
Tarmpaket (tömt)	3	1d / 1d	1d	Enbart ileum 3 / 1	3e
Mjälte	3	3 / 3	3	1 / 1	3
Luftstrupe, hjärta, lungor, lever, njurar	3	3 / 3	3	3 / 3	3
Kött som inte går till livsmedel	3	3 / 3	3	3 / 3	3
Blod	3f	3f / 3f	3f	3f / 3f	3f
Övriga animaliska biprodukter					
Urtaget maga-/tarminnehåll, gödsel	2	2	2		
Kadaver (hela djurkroppar)	2	1 / 1	1		
Mjök	3	3	3		
a) Utom underkäke med hjärna och ögon					
b) Inkl. hjärna och ögon					
c) Utom svanskotor, hals- bröst- och ländkotornas tagg- och tvärsnitt och den mediala korsbenskammen och korsbenets "vingar" men inklusive dorsaltrotsganglier					
d) Från tolvfingertarmen till rektum och tarmkäv					
e) Mag- och tarminnehåll är innehåll från däggdjur och strutsfåglars mage och tarm. Ett kycklingslakteri kan således skicka hela mag-tarmpaketet som kategori 3 om fågeln passerar besiktningen					
f) Vid stickning av djuret ska så mycket som möjligt av blodet samlas upp i någon form av kärl och tas omhand. Det får alltså inte tillföras avloppsvattnet. Om det uppsamlade blodet är avsett att användas som livsmedel definieras det av Livsmedelsverket som kött och ska hanteras enligt livsmedelslagstiftningen. Om det inte är avsett att användas som livsmedel är blodet kategori 3 material.					

Under intervjuerna med de småskaliga slakterierna återkommer många till att påpeka att klassificeringen inte påverkar avfallshanteringen så mycket eftersom den totala volymen är så liten att det inte är lönsamt med särskiljning av flera kategorier.

Ett slakteri menar däremot att merarbetet med att skilja ut flera kategorier avfall och egentligen sortera så mycket som möjligt kan göras effektivt och rationellt men att problemet är lokalyta som ofta sätter gränserna för hur många kärl man kan ha osv.

Slakterierna hade svårt att komma med förslag på hur kategorierna skulle kunna förändras eftersom de flesta ansåg att avfalls problemet inte låg i kategoriindelningen utan i bristen på konkurrens mellan avsättningskanaler för avfall.

På Jordbruksverket ser man egentligen endast en förändring som kommer att genomföras. Det är inom kategori 3, 3.k i artikel 6 som ses som något ”udda i samlingen”. Dvs:

- k) Blod, hudar, skinn, hovar, fjädrar, ull, horn, hår och päls från djur som inte visat några kliniska tecken på sådana sjukdomar som kan överföras till människor eller djur via produkten i fråga.

I övrigt tror man inte att det kommer några förändringar inom närmsta tiden. Inom kategori 2 tror man inte att det kommer någon ändring men däremot brukar man behandla gödseln enligt särskilda villkor. Möjligheterna att avsätta kategori 3 är stora, så det borde vara steg ett för slakterierna att börja sortera ut det för att få ned kostnaden är uppfattningen.

På KCF, Kött och charkföretagens förbund sker arbetet med att se över/påverka avfallsklassificering på europeisk nivå genom UECBV (European Livestock and Meat Trading Union). Från de egna medlemsföretagen har inte frågan lyfts, vilket tyder på nuvarande system verkar fungera. KCF berättar också att de riktigt små slakterierna inte är medlemmar i KCF så därav kan det vara naturligt att frågan inte har lyfts.

Förslag till förändring av kategorier

Trots att slakterierna är ganska överens om att dagens lösning för avfallshantering inte är bra har det varit svårt att få fram några konkreta förslag på förändringar av klassificeringen som skulle underlätta.

Några av de synpunkter som kom fram var:

”Alla djur över 24 mån skulle kunna gå som SRM, medan endast ryggmärgen, om ens det, från djur under 24 mån borde gå som SRM”.

”Man borde få gräva ned allt på egen mark, utom SRM när det är så små mängder det handlar om”.

”Man vet ju från tidigare erfarenheter att det är praktiskt möjligt att kompostera på gården från små anläggningar. Därför borde det vara den bästa lösningen. En ändring av kategorierna har jag svårt att se vad det skulle innebära. I väntan på någon större åtgärd är det subventioner av kostnaden för avfall som är det viktiga för småslakteriernas överlevnad.”

”Ett slopat krav på hygienisering av kategori-3 materialet är den åtgärd som skulle ge störst effekt. Då skulle vi kunna använda oss av kompostering eller rötning på den egna gården, vilket är metoder som har fungerat bra tidigare”

Resultatet av frågan om förslag till förändring kan sammanfattas som att slakterierna efterfrågar förändring av regler kring hantering snarare än förändring av klassificeringsindelning.

Synpunkter från slakterier i Norge och Finland

Från småskaliga slakterier i Finland kommer i huvudsak följande synpunkter:

- Om tarmkanal inte töms är hela paketet kategori 1. Men i allmänhet töms tarmkanal och innehåll behandlas i kategori 2.
- Innehåll från tarmkanal skulle spridas till åker eller komposteras på gården och spridas till åker.
- Det skulle också vara möjligt att bränna biprodukter och utnyttja värmen.
- Mera möjligheter all utnyttja biprodukter, t.ex. ben skulle gå att ge till hundar.

Från småskaliga slakterier i Norge kommer följande synpunkter:

- Kompostering på gård bör vara möjligt upp till en viss volym som bör fastställas.
- Det bör genomföras försök med kompostering t.ex. avseende volym och olika tekniker som att tillsätta släckt kalk.

Undantag för slakterier i glesbygd

I mindre djurtäta eller befolkningstäta områden i glesbygd ska det vara möjligt att få undantag att gräva ned eller deponera slakteriavfall. Ett konkret exempel finns i Sverige, där ett slakteri har en dispens för att deponera sitt slakteri avfall.

Kontakt med Jordbruksverket resulterade i en förteckning över de församlingar där dispens kan vara möjlig. Se Bilaga 3.

Enligt Jordbruksverket kan förteckningen ses som de områden där det kan vara möjligt för ett litet slakteri att få dispens för att gräva ned avfall. Ett sådant tillstånd är beroende av kvantitet och därför kan man inte utpeka ett område där det är generellt tillåtet.

”Om ett slakteri med små volymer är beläget i någon av församlingarna är det fullt möjligt att det kan få dispens för att gräva ned sitt avfall.” Jordbruksverket 2008-05-21

Det bör vara möjligt att lägga större områden till de som redan finns i församlingsförteckningen (Bilaga 3. I stort sett hela Norrland utom områden runt städer, större delar av Värmland samt även enskilda församlingar i till exempel Småland.

Tillämpning i Norge och Finland

I Finland utgör undantagsområden för att få gräva ned slakteriavfall större delen av landet, se Bilaga 4. I Norge är det endast de allra nordligaste delarna, glesbygderna i Trøndelag mot svenska gränsen samt några öar där det kan vara möjligt att få dispens.

Sammanfattning

Undersökningen visar att avfallsproblematiken är komplex. I inledningen var målsättningen med arbetet att ta fram ett nytt förslag till klassificering av kategorier för avfall.

Merparten av de småskaliga slakterierna är överens om att avfallskostnaden är ett problem och en hämmande faktor för uppkomst och överlevnad för småskaliga slakterier. Två av de slakterier som kontaktades hade upphört med verksamheten och hänvisade till att avfallsfrågan varit en stor anledning.

De intervjuade slakterierna hade svårt att se att en förändring av kategoriindelningen skulle innebära någon förändring för avfallskostnaden. Detta grundar de på att den totala volymen avfall är så pass liten att det är svårt att dela upp den ytterligare. Eftersom avgiften för att till exempel leverera till biogasanläggning eller förbränningsanläggning också är hög är det inte ekonomiskt hållbart att sortera visst avfall för en sådan avsättning i dagsläget.

De intervjuade slakterierna framhåller istället problemet med brist på konkurrens inom avfallshandling som den centrala frågan i avfallsproblematiken. Några slakterier påtalar också problemet med utrymmesbrist som en begränsning för att sortera avfallet i flera kategorier och behållare.

Då förslagen på hur en förändring av klassificering av avfall skulle kunna se ut har varit få, är det inte möjligt att presentera ett konkret förslag. Under intervjuundersökningen är de förslag som framkommit:

- Från djur som besiktigats och är under 24 mån borde endast ryggmärg (och kanske inte ens det) behandlas som SRM.
- Tömt tarpaket borde klassas som kategori 3 istället.
- När det är ren gårdsslakt och mycket små mängder det handlar om borde det vara möjligt i de flesta kommuner att få kompostera eller deponera på egen mark.
- För små anläggningar borde kravet för kategori-3 material om hygienisering tas bort. Vilket skulle innebära att kompostering, rötning mm blev praktiskt möjlig.

Kostnaden för att bli av med slakteriavfall visade sig vara beroende av vart slakteriet är placerat. Under intervjuundersökningen uppgavs många olika priser för slaktavfallet. Vid kontakt med Konvex uppgavs två räkneexempel som illustrerar hur priset kan variera beroende på geografiskt läge. Detta på grund av att kilometeravståndet till närmaste anläggning utgör hela 49% av kostnaden.

För slakterier i perifera områden (icke djurtäta eller befolkningstäta församlingar) bör möjligheten till dispens för att deponera eller kompostera avfall finnas. Aktuella församlingar fördelat per län, finns listade i Bilaga 2. Men inget generellt besked kan ges från Jordbruksverket utan varje slakteri

måste själv söka sin dispens. Eftersom ett exempel på dispens finns bör möjligheten finnas för flera.

En följdfråga i arbetet var att ta reda på hur butiker hanterar sitt avfall från kött och chark diskar. Svaren visar att det är mycket upp till butiken att hitta en bra lösning, och volymerna varierar väldigt mycket. ICA berättade att flera av deras butiker skickar sitt avfall till biogas eller förbränningsugn. Volymerna avfall blir också betydande eftersom det i huvudsak är de större butikerna som har kött och charkavdelningar med styckning. Regelverket kring avfallshanteringen för butik kan också antas ha varit en bidragande faktor för avskaffandet av styckning av nöt i butik.

Under undersökningens gång visade det sig att en förändring av klassificeringen troligen inte är den lösning som de småskaliga slakterierna behöver för att underlätta och minska kostnaderna för sin avfalls hantering. Det är snarare ett underlättande av hanteringen av kategori 3 som skulle ge bäst resultat till exempel genom att tillåta deponering eller slopa kravet på hygienisering. Enligt flera av slakterierna är också konkurrens mellan fler biogas anläggningar en möjlighet som skulle sänka kostnaderna. Ett idealt scenario vore att slakt avfallet började betraktas som den resurs det skulle kunna vara.

Bilaga 1

Intervjufrågor till slakterier

- 1) Hur ser ni på kategori indelningen för avfall?
- 2) Vilka problem medför nuvarande kategori indelning?
- 3) Hur skulle en förändring av kategori indelningen kunna se ut?
- 4) Hur skulle en förändring av kategorierna förändra/underlätta/minska kostnaderna för små slakteriernas avfall?
- 5) Motiveringar – möjligheter att genomföra i praktiken?
- 6) Har ni undersökt möjlighet att leverera till biogas/förbränningsanläggningar?
- 7) Hur mycket kostar slaktavfallet att bli av med för er idag?

Bilaga 3

Församlingar och områden som avses i 2 kap. 23 § första stycket b-d

Församlingar

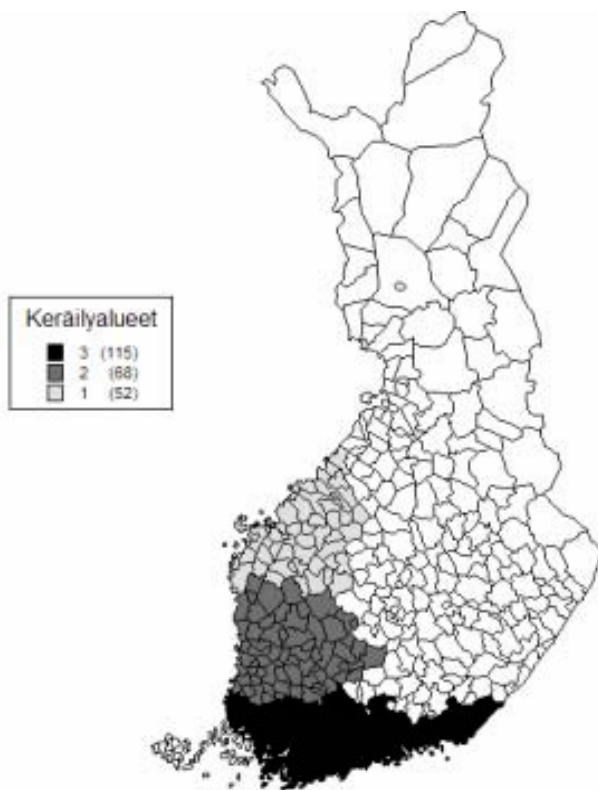
Län	Kommun	Församling
Värmlands län	Eda	Eda, Köla, Skillingmark
	Arvika	Gunnarskog, Mangskog
	Torsby	Norra Finnskoga, Södra Finnskoga Dalby, Östmark, Vitsand, Norra Nyskoga
Dalarnas län	Hagfors	Hagfors-Gustav Adolf
	Filipstad	Nordmark, Rämnen
	Vansbro	Samtliga församlingar
	Malung	Samtliga församlingar
	Älvdalen	Samtliga församlingar
	Gagnef	Floda
	Mora	Samliga församlingar
	Orsa	Orsa
	Rättvik	Samtliga församlingar
	Falun	Enviken
Gävleborgs län	Ljusdal	Los-Hamra, Kårböle
Västernorrlands län	Ånge	Haverö
Jämtlands län	Härjedalen	Samtliga församlingar
	Berg	Klövsjö, Åsarne, Storsjö
Västerbottens län	Åre	Undersåker, Åre, Kall
	Krokom	Offerdal, Föllinge, Hotagen, Laxjö
	Strömsund	Ström, Alanäs, Frostviken, Tåsjö Bodum, Hammerdal, Gåxjö, Fjällsjö
	Åsele	Samtliga församlingar
	Dorotea	Samtliga församlingar
	Vilhelmina	Vilhelmina
	Storuman	Samtliga församlingar
	Sorsele	Samtliga församlingar
	Malå	Malå
	Lycksele	Lycksele
Norrbottens län	Norsjö	Norsjö
	Arvidsjaur	Arvidsjaur
	Arjeplog	Arjeplog
	Boden	Edefors, Gunnarsbyn
	Jokkmokk	Samtliga församlingar
	Gällivare	Samtliga församlingar
	Kiruna	Samtliga församlingar
	Pajala	Samtliga församlingar
	Älvsbyn	Älvsbyn
	Övertorneå	Övertorneå

Områden

Öar utan broförbindelse eller färjeförbindelse för fordon till fastlandet

Bilaga 4

Finland

Avsides belägen trakt

Biprodukter och avfall i kategori 2 och 3 kan begravas på gården

- hela as av svin och fjäderfä
- biprodukter från slakt och småskaliga köttets skärningsplatser

Biprodukter och avfall i kategori 1 måste behandlas i godkänd hanteringsanläggning

Se □

Andra än avsides belägna trakter

Biprodukter och avfall i kategori 1, 2 och 3 måste behandlas i godkänd hanteringsanläggning

- en del av avfall i kategori 2 och 3 kan utnyttjas t.ex. som djurfoder

Se □ ■ ■